

מסורת הש"ס

(א) וברכות מו: וש"נ,
(ב) חולין קלא: א ושי"ן;
מנוונות מנ: מנ: ד (ב) פ;
15. ע"ש צ"מ סד: ע"ש,
(ג) נבמ"י טפ"ק, אמר:
רמנמ"א (ו) [מנוונות מנ:
(ו) [שנת קמ"א, (ז) ג"מ"ד
הכ"ה,

תורה אור השלם

1. ובקצרבם את קציר
ארצכם לא תבילה פאת
שדך בקצרבך ולקט
קצירך לא תלקט עני?
ולגר תעוב אתם אני?
אלהיכם: ויקרא כג כב
2. לָקַט שְׂמֹרָה רֹצֵחַ אֲשֶׁר
יִדְרֹצֵהוּ אֶת רֵעֵהוּ בְּבִלְיָ
דַעַת וְהָוֵהוּ לֹא שָׂנֵא לוֹ
מִתְחַלֵּל שְׁלֹשִׁים וָשֶׁן אֵל
אֶחָד מִן הַיְעָרִים הָאֵל
וְהָיָה: דברים ד מ"ב
3. כָּל בְּרִיָּה בְּרַחֲמֵי
פְּנִימָה מִמְשַׁבְּצוֹת וְהָיָה
לְבַשְׁתָּהּ: תהלים מד י

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כל האומר
(בעמוד הקודם). קטלם
הגט ג"מ להודיך לאו
סמי:

מוסף תוספות

א. וא"ת גבי מתנה נמי
אמרי' בפי הניזקין אי לאו
דעבד ל"י נייח נפשיה לא
הוה יהיב ליה. וי"ל דלא
דמי' דהניזקין הוה מנה
פעמים שאדם נוהג מתנה
לחבירו קרובו או אהובו
א"ג' דלא עבד ל"י נייח
נפשו מעולם, אבל אין
דרך אדם להשיר עבדו או
לאו דעבד ל"י נייח נפשי
טובא. מוס' ה"ש' לקמן יג.
ד"ה ה"א' ש"ס. ש"ס.
ב. א"ע' דאמר ר' חמנא
י"ל לתקט. מוס' ה"ש'.
ג. דמשמע אפי' לקנות
לעני תעוב אותם לשאר
עניי. מוס' ה"ש'.
ד. ג"י תוס' ה"ר"ש' מוס'
למימר דאי לא, ה. ה. או
תפשוט דיכול לומר לו
עשה עמי ואני זך. מוס'
ה"ש' א. כלומר, מוס'
רצון האדון להשתעבד בו
כלל. מוס' ה"ש'.
ו. ומשני, לרידי נמי
משום דכתיב 'והי' נקט
לי, ס"ד' ל"י ליעבד' וכו'
חיותא טפי, וכיון דאי לית
ל"י לא יחוב ל"י כן אית ל"י
לא לישקול מיניה קמ"ל.
רבי"ה. וע' מהר"ם ש"ס
ג"ה' גמ' העשה ומהש"ס
על מוס'. ח. א"ע' שאין
בו שום חידוש. מוס'
ה"ש' ט. ולדקדק מוס'
דעבד איירי בדלא אמר
ליה, ניהא. מוס' ה"ש'.
י. בדסברא פליגי. מוס'
ה"ש' לקמן לו: ד"ה כסס.
יא. אבל המקדיש ידי
עבדו ידיו קדושות
למלאכתן קאמר. מוס'
ה"ש' א. חד לישנא
אכוליה עבד. מוס' ה"ש'.

פסקי ר"ד

שם ירצה שלא לזון וכו'
ש"מ יכול הרב לומר לעבד
עשה עמי ואני זך פי'
אלא חזרו על הפתחה
ואסיקנא בהדיא פלוגתא
דרב ר' יוחנן דרב סבר
אינו יכול ר' יוחנן סבר
יכול וק"ל רב ר' יוחנן
הלכה כר' יוחנן:

המביא גט פרק ראשון גיטין

יב.

עין משפט
גר מצוה

ע"א מ"י פ"ט מהל'
עדים הל' א סמנ
עשין פ"ד ש"ס י"ד סימן
רסו ספיק' ד' ומשפ"ק: כ"א:
ע"ב ב ג ד ה מ"י פ"ו
מהל' ר"ח ושמירת
נפש הל' ב סמנ עשין פ"ה:
ע"ג ד ח ט י"ג מ"י פ"ו טו"ש:
י"ד סימן רסו ספיק' כ'
בהגה"ה:
ע"ד ח מ"י פ"ו מהל'
ערכין הל' י"ט:

גליון הש"ס

גמ' כי היכי דהו"ל
אינשי ויהיבין ע"י צ"ק
ד' פח ע"א מ"ה' דלמתי:

מוסף רש"י

שר"י לעמוד קודם. אם
רצה. הנבל לחזור
בשניהם. קודם שמתו
השליח, לחזור. לקסבר ר'
מחיל הפסד וטוב הן לאותן
ששלחו להן ואין חזון
לאדם אלא בפניו כלומר
אין אדם נעשה שליח להיות
נפסד על דיו, אלא אם כן
עשאו הוא שליח דהיינו
כפניו, ויבטן פליגי עליה
ד"ר"מ נבמ"י ו' ואמרי
שכחורו אינו יכול לחזור
ממעמד ליד זה, וא"ע"פ
שלא עשאו העבד שליח,
מאוס קאסברי וזאת הנה
לעבד שיואל מתחת רבו
להיות חזון לו לאדם שלא
כפניו, דלכן סבדי דנימא
ליה דעיהו הא שליחו להכי
(ש"ע"ל ט). ואין חזון לו
אלא בפניו. אין אדם יכול
ליעשות שליחו שלא מדעתו
לעבד שהוא חובה או הפסד
לדון אדם
נעשה שליח לחבירו שלא
מדעתו הפסיד, אבל
להיותו אף סבדי דנימא
וה"ל נפקין זכין ואין חזון
לדני שהוא
לעמוד קרי חובה (כתובות
י. ובענין ב"מ י). דבר
שהוא חוב לו, שאינו חזון
ע (סוטה כה). ההופס
לבעל חוב במקום
כתיב האחרים. אדם
הוא מאלו ומופס מוזון
חבירו ובעל חוב שיש
עליו חוב וצדל לקטט עד
שלא יתפסד בעל חוב אחר
ועל"ה מופס לו הן
ומתפסו אף חוב הנושים
האחרים. מן האחרים,
מפסיד את האחרים, כמו
אין חזון לאדם (ב"מ י.
וה"ל כתובות פ"ד). לא
קבד. דלמחר ככתובות
(ספ) דלאו כל כפנייה
להיות חזון מאלו וזכ
לאוהו מתחת שלא עשאו
אוחו הגושה שליח לתפוס
וה"ל ככתובות
(ש"ס) מי שיליקט את
הפאה. אדם בעל חוב
שע"ה בעל שדה, דאי בעל
שדה לא אמר ר"א זכה,
לדלא למימר מינו דמי
מחזיר הוא שלא לנקט פאה
מחזיר ש"ה, דלמחר
קודם להחזירו לעני על
שלו. לא תלקט עמי ולגר
והי' ומשמע לא תלקט עמי
מחזיר לעני (חולין קלא).

דהתם לא הוה מן כוכי ועוד פי' ר"ת דשיחורר עבד הוה ענין מלוה
לדמרי' בה מן והולך כוכי א"ג דמתנה לא הוה כוכי דשחורר אי לאו
דעבד ליה נייח נפשיה לא הוה משחורר ליה משום הכי חשיב כחוב
לדמרינן ציה מן כוכי^א ומדקדק ר"ת דיש חילוק בין מתנה למלוה
דמנינן לקמן (דף יד.) והנה מנה
לפלוני שאני חייב לו מן מנה לפלוני
שאני חייב לו וכן בפקדון חייב
באחריותו ואם צא לחזור אינו חוזר
אלמלא בחוב זה הולך כוכי וגבי
מתנה פסקין בהדיא בסוף פירקין
כר"ש הנשיא דהולך לאו כוכי וכן
צריש השולח (לקמן יג:) אמר ר' אבהו
מתנה שולח הגט (ו) והולך לאו כוכי
וכיון דהולך לאו כוכי מן נמי לאו
כוכי דאי הוה כוכי במתנה כמו גבי
מלוה ופקדון אמאי תנן מן דכיון
דכבר אשמועינן דאפילו הולך כוכי כ"ש
מן כוכי דאפי' במתנה הוה כוכי ור"י
הצי"א ראי' מתוספתא [פ"א ה"ה] דקמני
צדיא מן מנה לפלוני שאני חייב לו
או פקדון שיש לו צדי וכן הולך כוכי
אינו חוזר ויש לו חייב באחריותו מן מנה
זה לפלוני מן שטר מתנה זו לפלוני
או הולך כוכי רצה לחזור יחזור וזה
מנה זו לפלוני התקבל מנה זו לפלוני
רצה לחזור לא יחזור אלמלא תניא
צדיא דמתנה לא הוה מן כוכי:
דלמא לא היא. דמיוא צעלמא
היא דרז פפא אית ליה
צדיא תופס לז"מ צמקוס שחז
לאחרים לא קנה (כתובות דף פד):
אלא דכתיב לא תלקט עני. וא"ת
למ"ד צפ"ק דתמורה (דף ד):
כל מילתא דלמחר רחמנא לא תעביד
אי עביד מהני א"כ קנה העני י וי"ל
דהכל צמר לא תלקט כתיב לעני
ולגר תעוב אותם משמע דלא קני^ב
וא"ת וילפי' מהכא צעלמא דהמגביה
מניאה לחזירו דלא קנה מצירו וי"ל
דהכל צמר הוא שלא זכתה תורה
לעני אלא מה שכל אחד מלקט לצורך
עצמו ולרז סקדא דמפרש הכל
לענימיהו דרזנן משום דתופס
לז"מ לא קני איכא למימר דמהכא
ילפי': עבד נמי בדלא ספיק.
וא"ת אטו משום דלא ספיק יהא רבו
חייב לזונו ולא יוכל לומר לו לא מעשה
ידיך צמנוותיך ועוד קשה הלשון
דקאמר עבדא דנהוס כרסיה לא שוי
הוה ליה למימר צדיא דלא מחייב לזונו
כיון דלמחר ליה לא מעשה ידיך

לא תלקט לעני. סמכיניהו רחמנא לא תלקט לעני ולגר ורשטין סמוכין
לא תלקט אתה לצורך העני: (נהוסר עני על שלו. עני הראוי ליעול פאה
וש לו שדה והזירו הכתוב להניח זה פאה: לעבד. כעניי: עשה
עמי. מלאכה ואינו זך אלא חזור על הפתחים: דלמא ספקא. לזון
צמנעיה לדיה לצורך להוסיף משלו:
ופרכין עבד נמי לא ספק ומשני
עבדא דנהוס כרסיה לא שויה. עבד
שאינו שוה לחס אכלו: למריה למאי
מסבטי. הלכך אינו מוסיף משלו אלא
יחזור על הפתחים כי מי יכופנו לזונו
ולהפסיד שלו. אכלו אשה כך המתנה
עמה צמנוותה וזת תהא ימצא
צמניה ומימונא מנכסי^א: שגה לערי
מקלט. שהרג צמונג וגלה: להעדפה.
שמעשה ידיו עוהפים על מונומיו:
לא לישקל מיניה. ויהא ציד העבד
שמה יש יוס שלא ימצא להשחכר:
והי' ונס אל אחת הערים האל וחי:
כבודה צם מלך. כל ישראל בני
מלכיהם: פנימה. לזונו ואין דרכה
ללמא ולקצב צעיר שאינה משל ואין
מכרינן אותה להביא מן מלאכה
צמניה אלא אם כן מסבצת צעיר
למזונו מלאכה להשחכר: ומסבצת.
דצדאמר ליה עשה עמי קא מיירי:
ועוד מאי שנא שני צמורה. אפילו
שני שובע כיון דל"ל עשה עמי הרי
הן לו שני צמורה: לא ספק. אינו
מספיק: מאן דמרחם אנני מהי אעבדא
נמי מרחם. דשיך צמנות כחשה:
לה

י וחי^א עבד ליה חיותא טפי קמ"ל והא מודקתני סיפא: אבל אשה שגלתה לערי
מקלט בעלה חייב במזונותיה מכלל דלא אמר לה דאי אמר לה בעלה אמאי
חייב ומדסיפא דלא אמר לה רישא נמי דלא אמר ליה לעולם דאמר ליה ויאשה
ברלא ספקה והא מודקתני סיפא ואם אמר לה צאי מעשה ידיך במזונותיך
רשאי מכלל דרישא דלא אמר לה ה"ק והאם מספקת ואמר לה צאי מעשה
בשני בצורת או פרנסני או הוציאני לחירות וחכמים אומרים הרשות ביד רבו
מאי לאו בהא קמפלגי דמר סבר יכול ומר סבר אינו יכול ותיסברא האי
או פרנסני או הוציאני לחירות או פרנסני או תן לי מעשה ידי בפרנסתי
מביעי ליה ועוד מאי שנא בשני בצורת אלא הכא במאי עסקינן ויאמר
לו צא מעשה ידיך למזונותיך ובשני בצורת לא ספק רשב"ג סבר
יא פרנסני או הוציאני לחירות^ב. כי היכי דחזו לי אינשי ומרחמיני עלי ורבנן
סברי מאן דמרחם אבני חרי אעבד נמי רחומי מרחם ת"ש דאמר רב
המקדיש ידי עבדו אותו העבד לזה ואוכל ועושה ופורע ש"מ יכול הרב לומר
לעבד עשה עמי ואני זך הכא במאי עסקינן במעלה לו מזונות א"ה למאי
לזה

צמונוותיך ואור"י דס"ד דרגילות הוא שצ"ב. עגמו הולך ועבד את רבו אפילו כשאמר ליה לא
למימר (א) דלא^א ספיק שימחייב צמונוות כיון שצ"מ ועבדו^ב משום הכי מהדר ליה בלשון זה עבדא דנהוס כרסיה לא שוי כו' וזה כי
קאמר לעיל ש"מ יכול הרב לומר לעבד עשה עמי ואני זך דאפי' מיירי דל"ל לא מעשה ידיך צמונוותיך מ"מ כיון שעבדו היה לו
להתחייב צמונוותיך אי לאו משום דיכול ועוד דסלקא דעתיה דמיירי בלא אמר ליה דומיא דאשה דצדלא ספיק לא שח"ה: מאי שנא אערי
מק"ל. פי' אי אמרת צעלמא יכול אשמועינן ערי מקלט דא"ג דאמר רחמנא וחי עביד ליה חיותא טפי אפי' הכי יכול הרב לומר כו'
אכל לענין העדפה לא משמע ליה דמשום וחי מהיה העדפה דיידי^א: מספקת מאי למימרא בו'. אי אמרת צעלמא כולה צדספקא
דצמנספקת יכול לומר לא לאי ארישא דאיירי בלא אמר לה^ב אכל השתא דמוקמת רישא דלמא ספקא ולא מנא הך סיפא אלא לאשמועינן
לחירות לאו דוקא אלא כלומר שהיה מעשה ידי לענמך כמו לזון חורין: ב"ה דיבי דחזו אינשי ומרחמיני עלי ורבנן דצפיק
השולח (לקמן דף לו): גבי עבד שנשבע ופדלו שרלל אחר שמעינן להו איפסח דקא אמרי רבנן לא ישתעבד לא לרבו ראשון ולא לרבו שני
לרבו שני לא דהא לשם בן חורין פריקה לרבו ראשון לא דלמא מימנעי ולא פריקי ורשב"ג סבר כסם שמונה לפדות בני חורין מן מלוה לפדות
את העבדים ואומר ר"י דרבן שמעון צ"ג סבר דלענין פדיון פריקי ליה טפי שלא יטמע בין העובדי כוכבים ורבנן סברי דלענין מזונות
מרחמי עליה טפי שלא ימות צרעט וגם כל א' יתן לו מעט לחם אכל צפדיון לרץ הרבה ציחד: אמר רב המקדיש ידי עבדו. גרסין
ולא גרסין המקדיש עבדו דהתם יא' לחירות דלמחר רב בהשולח (לקמן דף נה): דליהו עס קדוש קאמר^א וא"ת וחי היכי דמקדיש ידי עבדו
אמרינן דהן קדושים למלאכתן הכי נמי כשהקדיש כל עבדו הוה לן למימר שהקדישו למלאכתו פיו לדבריו ידיו למעשהו רגליו להילוכו
דבענין זה חשיב הקדש דאמרינן בסוף פ"ק דנדרים (דף יג): ואומר רבי יאחזק דסבצת הוא דלא נתכוין להקדישו למלאכתו לפי שיש
חילוק במלאכתו שאין פיו ידיו ורגליו שוין במלאכתן הלכך אית לן למימר דלשחורו נתכוין דהוה הכל בענין אחד^ב. אי נמי י"ל התם כשהקדיש
עבדו סתם משמע יותר למייהו עס קדוש דהא למלאכתו לא קאמר אכל מקדיש ידי עבדו הקדיש מלאכת ידי דלא שיך למימר בענין אחד:
וילמא